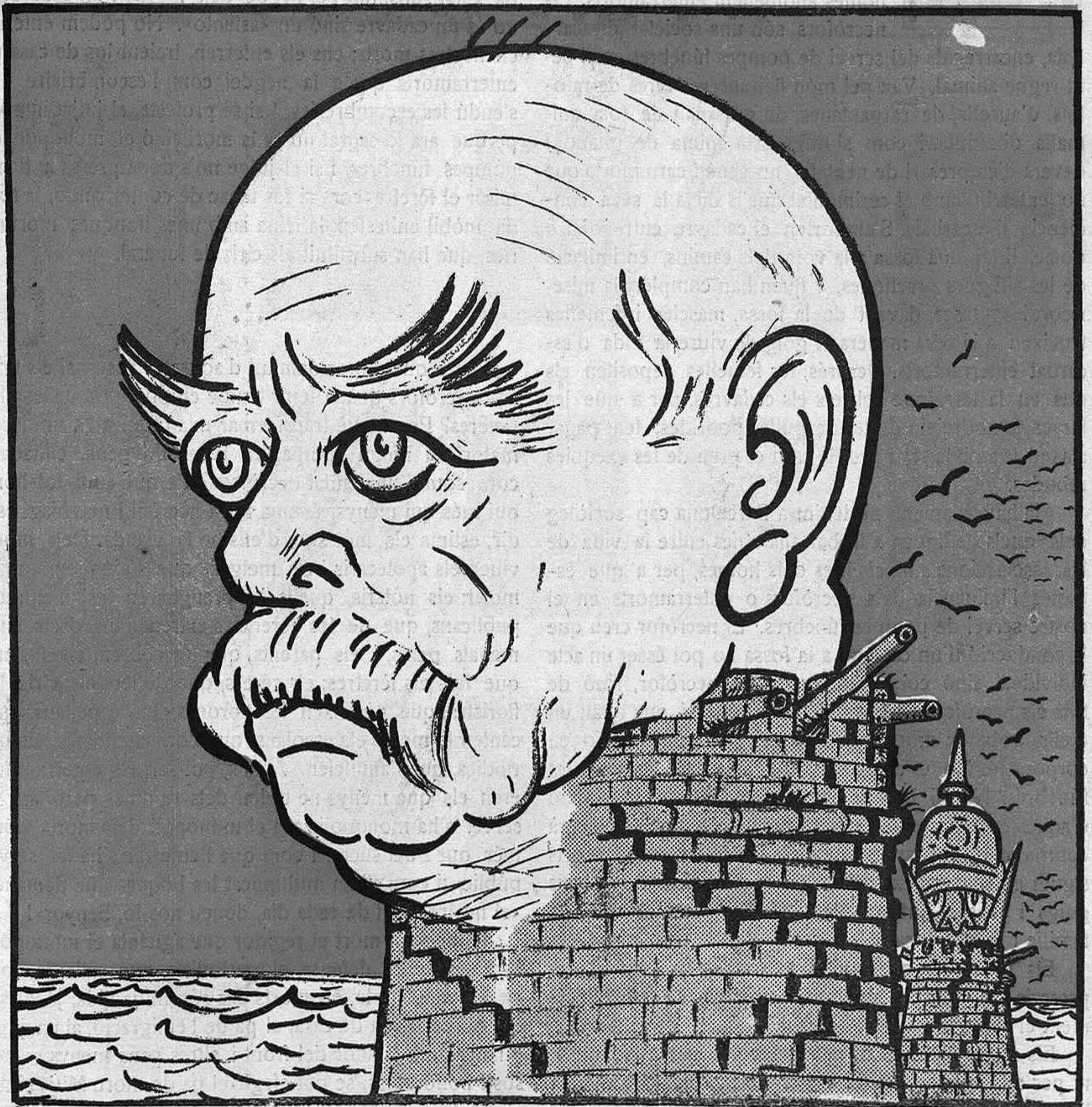

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Núm. 1916   Any XXXVII
BARCELONA 17 DE SETEMBRE DE 1915

PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT
10 cèntims   Atrassats: 20

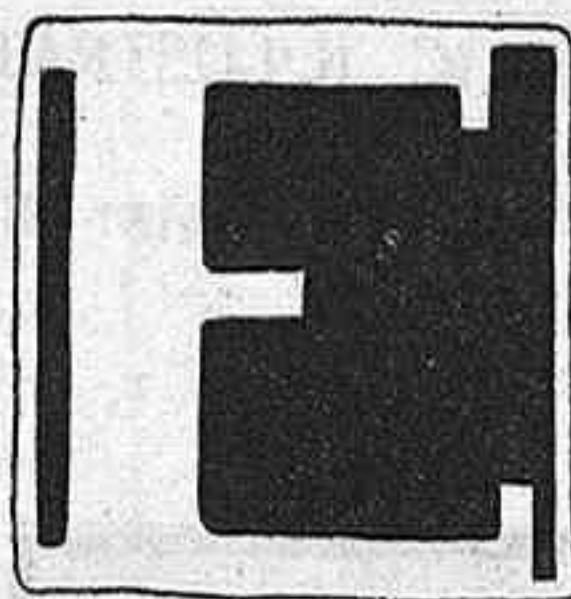
CASTELLANADA

«Las torres que desprecio al aire fueron
a su gran pesadumbre se rindieron.»

ELS NECRÓFORS

LS senyors entomòlecs anomenen necròfors an aquells escarbats de cap quadrat, còs allargat, ales curtes i potes groixudes, que'l comú dels homes anomenem enterramorts. Els necròfors són una societat d'escarbats, encarregats del servei de pompes fúnebres en el petit regne animal. Van pel món flairant cadavres de ratolins, d'aucells, de sargantanes, de gripaus i de tota animalia diminuta, i com si tinguessin ànima de gitano i devers d'empresari de neotafia, no veuen carn morta que no enterrin amb el ceremonial que'ls dicta la seva consciència d'escarbats. S'emporten el cadavre entre deu o dotze, li fan una fossa a la vora dels camins, en imitació de les antigues pràctiques, i quan han complert la misericordiosa tasca, davant de la fossa, mascles i femelles frueixen a la seva manera el goig de viure la vida d'escarbat enterramorts. Després, les femelles depositen els ous en la terra que cobreix els cadavres, per a que les larves se nodreixin de les despulles podrides, fent pagar als morts amb la seva propia carn el preu de les exequies rebudes.

Malhauradament no tenim a Barcelona cap sociòleg dels que's dediquen a trobar analogies entre la vida de les associacions animals i les dels homes, per a que estudiés l'influència dels necròfors o enterramorts en el nostre servei de pompes fúnebres. El necròfor creu que la conducció d'un cadavre a la fossa no pot ésser un acte individual, sinó corporatiu, no d'un necròfor, sinó de tots els necròfors en comunitat, tant és així, que quan un d'ells troba un mort avisa els altres per a enterrar-lo en corporació. No és això l'origen del *trust* de les pompes fúnebres? No hi ha que creure que la municipalització d'aquestes pompes està dictada per la Natura? I no serà contrariar-la, oposar-se a que'ls necròfors o enterramorts siguin els senyors exclusius dels sepelis, fruïnt dels seus goigs i pensant que aquells morts assegurin el pa de la família i la creixença dels morts?

Els necròfors, constituïts a Barcelona en unió d'empresaris de pompes fúnebres, compleixen meravellosament el seu destí.

Els morts han d'ésser per a ells. [No per a la família, ni per a l'Església o la terra, per a ells. Ells han de fer-li la caixa, conduir-lo al cementiri i enterrar-lo. En nom de què? En el del monopoli que la Naturalesa otorgà als escarbats enterramorts, monopoli que ha regonegut el

nostre municipi. Ningú a la ciutat pot confeccionar caixes més que ells, fent-se amb el mort i amb els que'l vetllen. Si humilment a la desgracia humil un fuster ofereix un bagul, el decomisen; i si un bagul vé de Sarrià o de Moncada o de Badalona, és detingut a les portes de la ciutat. Imitant al *necrophor investigator*, escarbat volador, d'un sutilíssim olfat, que avisa la troballa d'un cadavre, la U. E. P. F., els nostres necròfors, té rondes mòbils que impideixen l'entrada dels fèretres estranys, flairen on hi han morts que's vulgui enterrar prescindint dels serveis de la corporació.

I així a les botifarres i llonganices s'han afegit, com article de matuter, les caixes de mort. El culte dels morts ha estat substituït pel negoci dels morts, i un cadavre ja no és un cadavre sinó un «asiento». No podem enterrar els nostres morts; ens els enterren, treient-los de casa un enterramorts que'n fa negoci com l'escombriaire que s'endú les escombreries. I si se protesta, el jutjat intervé, perquè ara lo sagrat no és la mort sinó el monopoli de pompes fúnebres, i si el jutge no's dóna pressa a decomisar el fèretre, com si fós tabac de contrabando, la ronda mòbil enllesteix la feina amb unes tranques mortuòries, que han substituït als ciris de funeral.

*
*
*

Per a què plorar damunt d'aquestes coses, si els nostres necròfors deuen tenir també el monopoli de les ploraneres? Per a què transformar una crònica en un lacrimatori, si ningú compartirà la nostra pena, ciutadans com som d'una ciutat necròfaga? Perquè aquí tot-hom, qui més qui menys, és una mica necròfil i necròfag, és a dir, estima els morts o d'ells ne fa vianda. Dels morts viuen els apotecaris i els metges, que'ls ajudaren a malmorir; els notaris, que'ls hi prengueren testament; els publicans, que de les herències extreuen els drets anomenats reials, i els parents, que les cobren; els fusters, que fan els fèretres; els cerers, que donen els ciris; les floristes, que ofereixen les corones; els capellans, que canten la mort; els escolans, que l'ornamenten, i els periòdics, que l'anuncien. Abans, pot-ser, els enterramorts eren els que menys ne treien dels difunts, però ara el servei s'ha monopolitzat i el monopoli dels morts dóna més que'l del sucre. I com que l'enterrar s'ha fet servei públic, i com s'han multiplicat les boques que demanen «el nostre mort de cada dia, doneu-nos-lo, Senyor»!

Ja mengen mort el regidor que aguanta el monopoli, l'advocat que'l defensa, el periodista que calla; ja, com en el vell Egipte, els morts ens són mitja vida; ja al pa del pobre, al pa de casa, al pa de l'emigració, al pa que's guanya amb la suor del front i altres pans menys sabrosos i honorables, se pot afegir el pa de mort. Mitja ciutat el menja.

Els antics posaven una moneda en la boca dels seus morts. «Per a pagar la barca de Caront». Ara ignorem a

G. Martínez Sierra
Director artístic

Quadro de la Companyia Còmico-dramàtica

que inaugura ses tasques demà, al "Novedades"

C. Bàrcena

R. Pino

L. Romea

R. Satorres

C. Muñoz

C. Zaldívar

A. Quijada

M. Galiana

M. Xatart

Enric Borrás

J. Morer

M. Collado

J. Montero

M. Paris

J. Catalá

J. Tordesillas

J. G. Leonardo

El Zaragozano

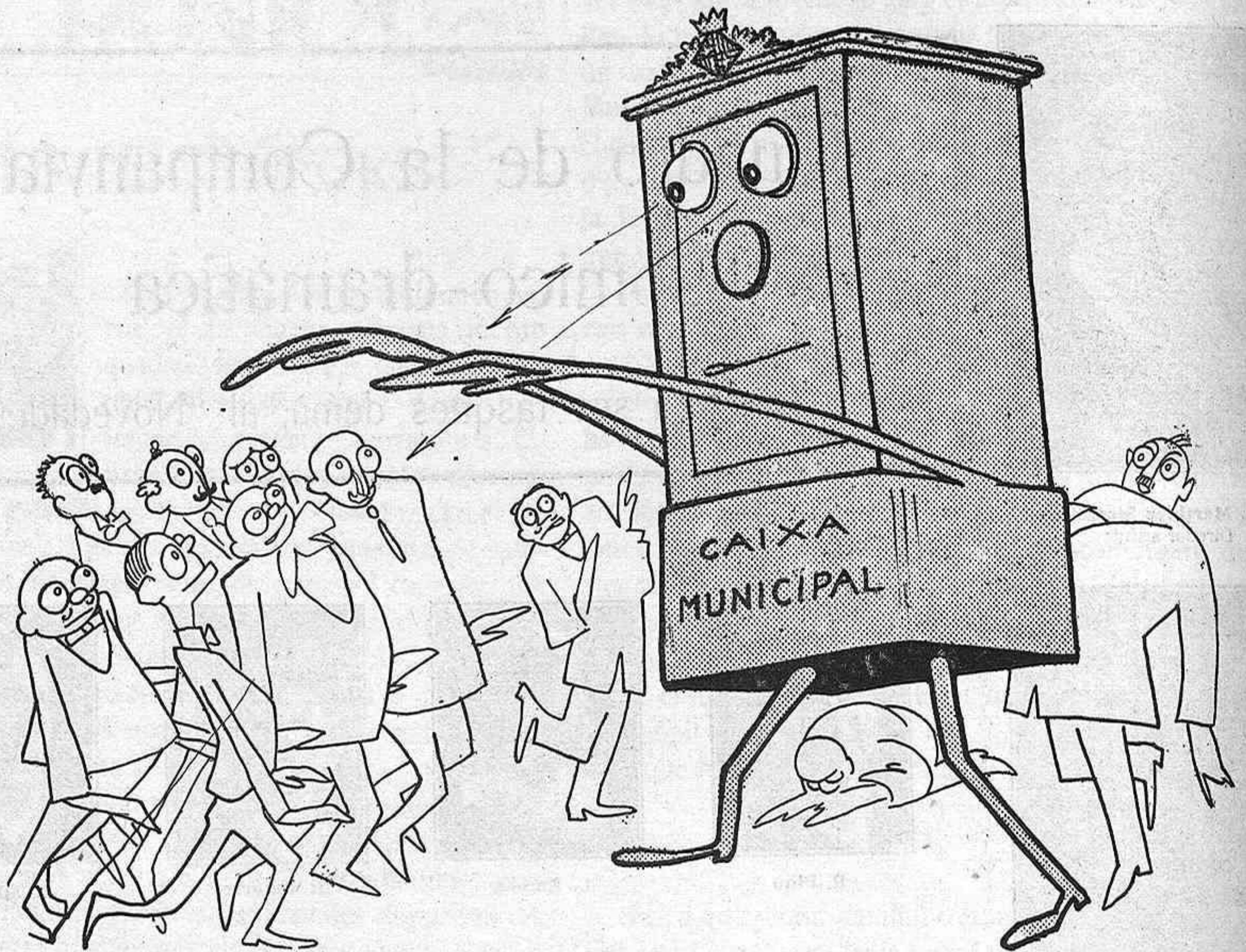

J. Navarro

J. Guitart

SUGGESTIÓ HIPNÓTICA

Els aspirants a regidors.—Noi, aquest és més potent que l'Onofròff.

qui paguen, però en la boca dels morts encara llueix la moneda clàssica. Per alguna cosa l'amic Pujols diu que després dels grecs no han descobert res més els homes.

PARADOX

Del Jardí dels humoristes

ENTUSIASMES DE RUC

Un escultor molt famós havia acabat d'enllestir una hermosa estàtua, de gran tamany, representant el déu Apol·ló.

L'artista, no volguent-se fiar de cap camàlic, per por de trencadiça, agafà ell mateix la figura, que era de marbre, i, després de col·locar-la amb molta cura dins d'una caixa plena de palla, la carregà en un carro i emprengué el camí del temple, on el déu havia de quedar instal·lat definitivament.

Però no feia gaire que havia plogut, i la carretera estava tan plena de sòts i de roderes, que, en un dels re-

volts, i a pesar del molt compte amb que guiava l'artista el carro perdé l'equilibri, volcant aparatosament.

La caixa caigué daltabaix d'un marge i s'esbotzà per complert, quedant la palla tota escampada per terra i la estàtua d'Apol·ló sencera, però de cap al precipici, en una posició tan estranya que, per a un home sol, era tasca difícilíssima el tornar-la al carro.

L'escultor, assegut, al costat de la seva obra mestra, contemplava aquella catàstrofe espantosa, aclaparat, desconsolat, amb el cor transít de dolor, d'engunia i de desesperació.

—Al menys passés per aquí alguna ànima piadosa que m'ajudés a tornar-la al carro!—exclamà el desdixat!

Vet-aquí que, tot esperant la bona ànima, l'artista, cansat de tantes vetlles en blanc com li havia costat la escultura i amb l'ensopiment que li va causar la terrible desgracia, va acabar per adormir-se.

I quina no seria la seva sorpresa al despertar-se i veure un ruc encantat, immòbil, davant séu! Un ruc que s'havia apropat al lloc del succés, i s'aturà a contemplar la desfeta causada per l'accident.

—Que n'és d'hermosa!—exclamava el ruc entusiasmada.

—De debò t'agrada?—preguntà joiós i l'artista.

—Molt!... Es magnífica!... Magnífica!...

—Vols dir?

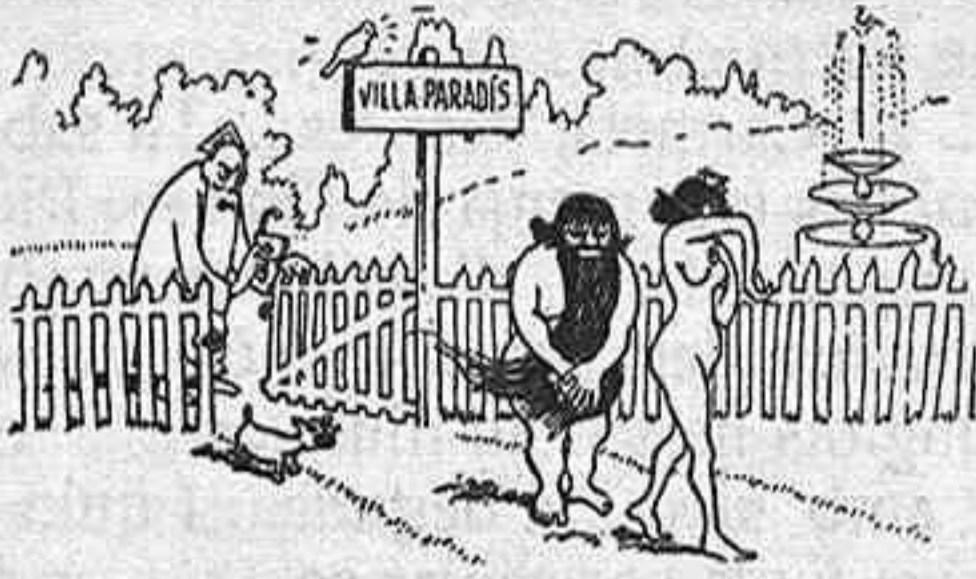
—Colossal! Mai de la vida havia vist una cosa més esplèndida!

Radiant de goig, i orgullós de veure's tan admirat, preguntà, per fi, l'artista:

—Tant l'entusiasme la meua estàtua?
El ruc, mostrant les dents, li respongué:
—La teua estàtua?... No, home, si jo no'm referia a l'estàtua. Mira... veus a lo que'm referia?
I, dient això, tranquilament, va començar a menjar-se la palla que hi havia escampada per allà terra.

MAX NORDAU

Ridicoleses

El fet em va passar a mi mateix, l'altre dia, en un envelat guarnit entre les fronteres de Gracia i Sant Gervasi.

Jo no tenia pas ganes de veure ballar, perquè mai he sigut entusiasta del art de la Pauleta; però, és allò, la veu de la sang sempre tira, i jo hi tenia cinc senyores, entre muller i filles, com si fós una reproducció reial de *Las de Caín*.

Faltat d'invitació, al entrar, vaig pregar a un dels individus que hi havia a la porta que'm permetés donar un *vistazo* a la improvisada sala, per veure si ja hi eren *las de casa*, lo que generosament me fou concedit, obtenint resultat satisfactori.

Succeí, un cop a dins, que un soci del envelat va donar-me una invitació i, tot cofoi, allavors, vaig anar a la porta a entregar-la al fulano que m'havia permès l'entrada, perquè vegés que hi havia un benefactor que m'afavoria i que jo no volia abusar de la condescendència, quedant-me subrepticament en aquell siti amb una excusa gens sòlida.

Però, oh rigor de les desdites! Jo duia berret, i a la *cuenta* no's pot dur berret en aquell envelat. El mestre mateix, tan condescendent fins allavors, vingué a trobar-me a la llotgeta esquifida, per dir-me que tenia de deixar el capell a la *guardarropia*.

—Ca, home! No n'hi ha necessitat. Ja'l tindrè aquí, a la cadira.

—No's permet; l'ha de deixar allà fòra—respongué amb tò un xic imperatiu, prenent fums d'esquitx de Kaiser.

—Això és una exigència absurda—vaig contestar-li a tall de belga, recordant-me que jo era un invitat, i com a tal no devia pagar cap contribució.

—Doncs és aixís, i amb berret no pot continuar dintre el local!

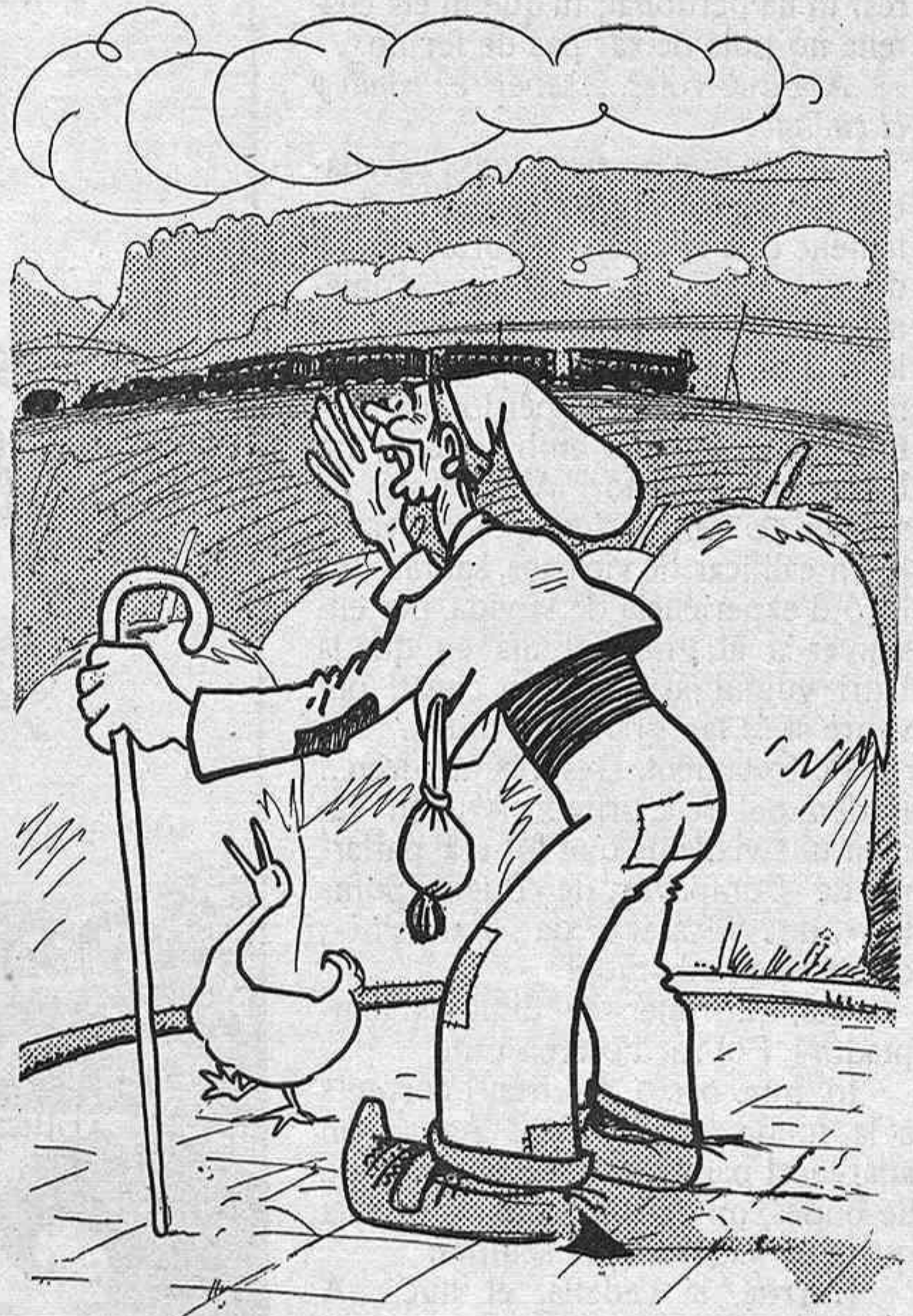
Havia esclatat el paorós conflicte!

Enemic de tota imposició, per més que les dones me pregaren que transigís, no vaig volguer abaixar-me a aquella ridicolesa, i molt menys quan el jove lluit que'm donava la ordre duia el berret posat, contravenint les seves mateixes disposicions.

I, sense escoltar a ningú, vaig abandonar la família, vaig sacrificar-me a no veure les caricaturesques positures dels balladors, vaig renunciar a regositjar-me amb la música que domestica les feres, i al passar per davant la

—Deixeu-vos de Pins i de Margalls; aquí no hi ha més monument que la Plaça Monumental.

LA FÍ DEL ESTIUEIG

—Adeuslau, eh!... I torneu sovint.

Comissió que'm mirava com si fós un home d'altre llinatge, vaig exclamar novament:

—Això és una exigència absurda, i abans de pagar un tribut a la *guardarroquia*, com si fós un *fielato*, prefereixo anar-me'n a un *cine*...

Aixís ho vaig fer; i com que'l *cine*, després de l'art d'en Nadal, és la diversió que trobo més fastigosa, considerin el meu sacrifici! Ni el d'Abraham!

Essent veï d'allí aprop, va acudir-se'm la idea d'anar a casa a deixar el sombrero i tornar al envelat sense berret, per veure si aleshores m'haurien obligat a anar-lo a cercar, però vaig creure que de «Bertoldo» ja n'hi ha prou amb un i que s'ha de tenir llàstima dels que sempre estan a punt de fer ridicoleses.

S. A. I C.

Confessió

Tens raó, noia, tens raó; tota. La raó a un moro i molt més a la muller. An aquesta quasi, quasi, encara que no la tingúes... Afigure't si tenint-la...

En fi, mossèn Pere (que no m'és res) m'ha perdonat; tu que m'ets costella no pots deixar pas de fer-ho.

Ara què vols?... saber el *cómo y el cuándo*?

No és que'm sigui cosa agradable, però què s'hi ha fer! sé perfectament que la tafaneria porta nom de dòna, com un altre vici que'anomenava no sé qui, i si em promets, per la vida dels nois, que no t'has de tornar enrera en lo del perdó, te prometo confessar-me amb tu com ho he fet amb el rector. Aixís, a més de satisfer els teus desigs, que no vacillo en calificar de viciosos, sabràs una lliçó d'experiencia de la vida, per ensenyar-la al gran, el dia en que ja fadrí vulgui arribar-se a ciutat, per veure si és tan gran com diuen.

Perfectament. Després del tren... Parlem del tren, primer. Al tren venien uns viatjants que tot era parlar-me de «Pompeya», de «Buena Sombra», de «Alcázar», de «Excelsior», de... batua nada món!

Res, que feien de dimonis temptadors. Pot-ser ho eren i tot.

Jo que baixo del tren i corrents a la fonda. Aquell Sant Agustí on anaren el pare i la mare en el viatge de bodes, on havien anat avi i avia quan se lligaren per sempre.

L'arroç, la vedella, el lluç... A més de lo que no donaven abans donen ara: gelat, Carmeta, gelat!

I... del gelat al mal cap.

Sabs? diu que en Serrallonga deia: «Me'n arrepen-teixo, sí».

Doncs mira; ara afigure't que jo

soc en Serrallonga, i que tu ets la Joana; també me'n arrepen-teixo, i si vols que t'ho digui, quasi, quasi me'n arrepen-teixo amb pena, perque com a donar gust, la veritat, donava gust.

Molt bé; sortint de Sant Agustí, cap al cafè del «Liceo», i un cop allí vinga mirar qui passava; i quines senyoraces!

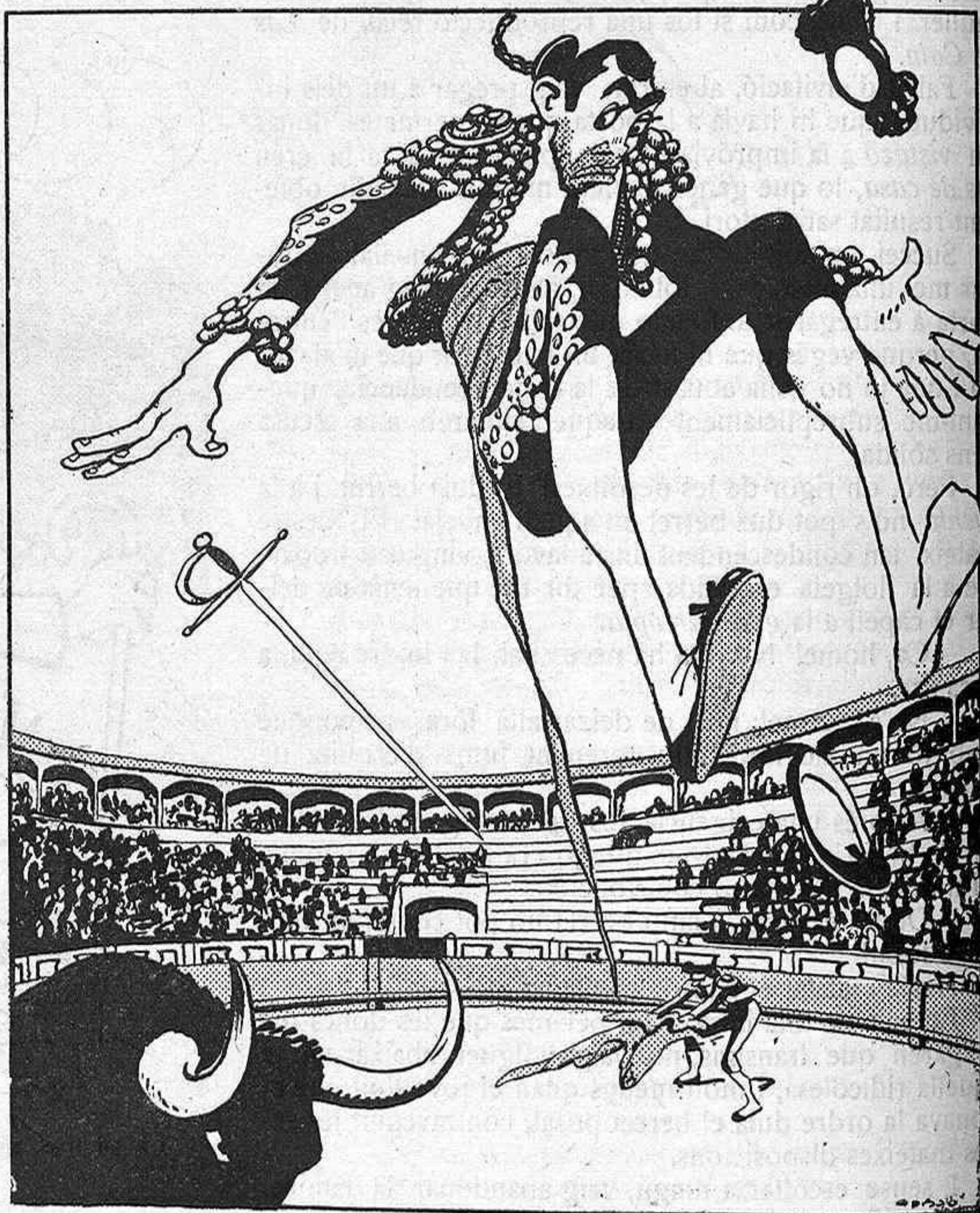
Res, que un pagès també perd el cap, i vaig acabar per anar-me'n als toros amb una. No t'enfadis, però la veritat és que feiem el nostre goig.

Després... ai! Carmeta, després... Tu sabs lo que són *percebes*? No? Es una menja de l'infern. Pica sense pebre, té uns unglots al cap d'avall que semblen els dels meus dits grossos dels peus; lo més graciós és que de dintre dels unglots ne surten musclos!

Res, que amb això i la beguda... I quin llit! i quins cromos! i quins fòtils per rentar-se!...

Ai, Carmeta! Que n'és de dolç el pecat! Negre, molt negre, però dolç...

Després me feren el gat... Miau! sabs? No hi ha rosa sense espines.

—Ja m'ho deia la mare que vaig esguerrar la carrera. Jo hauria d'ésser aviador.

Els candidats

Un amic nostre, i amic també de fer estadístiques extravagants, s'ha entretingut en col·leccionar, per ordre d'arts i oficis, tots els senyors barcelonins que aspiren a ésser regidors del nostre Ajuntament, i que—si Déu i els confeccionadors de candidatures volen—tenen intenció de presentar la seva en les pròximes eleccions de novembre.

Heu's-aquí la llista dels aspirants:
 Vintinou abogats.
 Vintitres propietaris.
 Setze fabricants.
 Quinze industrials.
 Catorze individus sense ofici ni benefici.
 Dèu periodistes.
 Set notaris.
 Sis betes i fills.
 Cinc emblanquinadors del Pla de la Boqueria.
 Quatre conserjes de centres polítics.
 Tres del llaç escorredor.
 Dos còmics.
 Un municipal.
 Un peixater.
 Un escura-basses.
 I el marit d'una bogadera d'Horta.

Total cent trentavuit barcelonins abnegats que intenten sacrificar-se per la bona marxa de la nostra Administració Municipal.

Si aquest cop Barcelona no's salva del naufragi econòmic, ni mai!

PAPERAM
 VERS I PROSA, per *Emili Pòlit*. — Es el recull de composicions d'un malaguanyat poeta, qui era cridat a donar esplendor a les nostres lletres; recull d'homenatge que han aplegat i publicat els desolats amics de l'autor. Aquest morí aqueixa darrera primavera; tenia vintinou anys, una ànima oberta a tots els sanitosos ideals del esperit i un cor ductil a tota mena de nobilíssims sentiments. Es un llibre modest, però d'una modestia tota flairosa, com la de les violes bosquetanes. Com diu molt bé el prologuista, el notable autor dramàtic Puig i Ferrer, «és un llibre que, més que al gran públic, ha d'anar a raure a les mans d'amics de l'autor, que l'han de llegir amb amor i guardar amb devoció».

L'Emili Pòlit era un sincer i un místic. Com aquell altre malaguanyat poeta, l'Isern, tot respira en ell ingenuïtat i passió, amor a la bellesa, a la natura, al Bé i a l'eterna veritat; i aqueixos grans amors els sentia i els cantava instintivament, senzillament, sense posar-hi mai enfarecs retòrics ni mostres d'erudició, a la manera dels poetes que'n són per naixença i no per ganes d'ésser-ne.

Vegi's una petita mostra de les composicions:

NATURA I AMOR

¡Que són rublertes de tristors
 eixes diades sense flors,
 dòna volguda!
 Només he vist florir a pler,

de flors de neu, nostre ametller
 d'ametlles dolces.

Més que florit, sembla nevat...
 Per tantes flors és coronat,
 que fa goig veure'l.
 Anem-hi, doncs, a tributar
 la fè de viure i estimar,
 ma enamorada!

I allà, en aquelles solituds
 de tants misteris coneguts,
 veurem el poble,
 la creu del terme, el monastir,
 i on nostre amor té de finir
 dessota terra.

SEPT SCIENCIES

ESPURNES DE LA GUERRA

Ja els peixos pirates s'han deixat sentir en aigües del Mediterrani. Ja han llençat el veri a dos pobres barcos, que anaven de Marsella a Orán per damunt de la blavor de les ones. Ja el mar llatí està empestat per aquestes eines que porta la Kultura en la seva gola, com la serp hi porta la mort.

Ja aquests aucells blancs d'ales blanques, tenen un nou perill: el de la traició. Abans només miraven el vent; les tempestats venien cara a cara, i els capitans les sortejava, com un bon cavaller guia el cavall. Ara no; ara el perill vé d'uns monstres invisibles, que duen el cervell mecànic, i en lloc de sang porten petroli, i en lloc de cor aire comprimit, i en lloc d'ànima enginyers químics.

Mallorca, Menorca, Ibiza, Sicília, Còrcega, tantes illes blanques que nedaven entre el bordat de les ones, ja queden molt més allunyades que abans. Pel perill que les volta arribarà un punt que, el que visqui en una illa, tan sols se podrà comunicar pel telegraf sense fils. Als fills llunyans tindran que parlar-los-hi pel cable o bé pel telefon, i no's podran veure mai més, sense exposar-se an aquests tiburons, que maten amb rellotge al ventre i que menyspreuen la carn que maten.

Perque si avui han sigut d'altres països, aquests dos barcos que han anat a fons, demà seràn nostres: seràn mallorquins, serà un d'aquests barquets de la costa, que van com paneres de fruita, passejant colors per damunt del blau; o un d'aquests llaüds que semblen fets per cantar-hi cants de breçol, o una d'aquestes fogueres de llum, que arriben d'aquelles Amèriques. Aniran a fons i ens diràn: «Perdonin, ens havíem equivocat; demanin indemnització, que ja que's tracta de neutrals, si ens ve bé els indemnitzarem, i si s'han ofegat alguns homes els espanyols ja són criadors, i això els ensenyarà a tirar-se a l'aigua amb una mica més de llestesa, aixís que sentin l'esclat de la kultura alemanya».

I pensar que hi hauràn molts espanyols que estaràn contents de que'ls alemanys enfonsin barcos amb el seu enginy!

«Com més n'enfonsin, pensaràn, més aviat tindrem Gibraltar. Més ordre hi haurà i més disciplina.» Per poguer

Després de haver-li mostrat al *provinciano* de Madrid o de Murcia tots els recones equívocs i tots els carrers misteriosos, quan ja els salons del «Folies Bergère», les *disseuses* de «La Buena Sombra» i les pomposes carnalitats del «Alcázar» —les honestes i nobles dames del «Alcázar» sempre són grasses— li han fet exclamar: però si això és París!, el conduim, tocada la mitja nit, al bar «Excelsior». Toquen els *tzigans*, decoratius amb les seves vermelles casaques, ballen el tango unes dones magres, cobertes amb capells pomposos, i per les taules, en el taulell de zenc, redressats en els alts tamborets, les parelles prenen *cock-tails* parsimoniosament.

—Es una *botle*. Les de París són igual— diem displi-centment al *provinciano* de Madrid o Murcia.

I se mira el negre tanguista, un negre de café amb llet que sembla patir de l'estómac, un negre que de tant perdre les nits s'ha tornat groc, un negre que canta amb una veu més negra que la seva pell, que balla sempre, per obligació, per gust, per vanitat, com si no tingués per ofici fer el *corrido*. I després de mirar al negre, mira, inquiet, el tamboret on deu pujar per a pendre el seu *cock-tail*. Fa un esforç, s'agafa a una barana, brinca, se fa mal, i, al trobar-se dalt de tot, somriu, encara una mica astorat, com si allò hagués estat la seva consagració en la *botle*.

Li presentem a la concurrència.

—Aquest del nostre costat és l'Inglada, un dibuixant exquisit que no perd mai la seva *respectability*. El que té al seu costat en Carriga, home ric, egíptole, políglota,

bibliòfil, doctor en caramboles, viatger, malabarista i amb momia propia. Aqueix tan tivat? En Camp, el Lluís XIV dels *corridos*, el *Corrido-Sol*. En aquella taula, conversant amb la Tina Jordi, l'Olano, un *boulevardier charmant*. L'alt? En Conesa, d'història coreogràfica. El que balla? Suárez, un tanguista extraordinari. El que's disposa a ballar? En Peralta, un dels nostres *lyons*. I allà al fons, displicents, sols a la porta, els nostres cavallers Casanova, que ja comencen a constituir la vella guardia, presidits per l'Andreu.

—I elles?

—Elles són sempre les mateixes. Són les Paulettes, les Lulú, les Germaine, les Margot, les Totó. La florista casulana. La senyora veterana, arxiu de malícies, crònica

d'histories, que aquesta vegada se diu Charlotte. I aquella tan prima, de pestanyes tan espesses que extenen ombres? Aquella? La Marta, aqueixa amiga nostra que passeja la llegenda del vers d'Annunzio: *Il bello Hermafrodita adolescente*.

I el *provinciano* està en plena pel·lícula. Ja somnia, ja sospira perquè no sab ballar el tango, ni parlar el francès, ni porta en la cartera més que'ls diners justos per a el viatge i les compres. Quan toquen el *Tipperary* i la cançó anglesa és chorejada per tothom —*It's a long way to Tipperary...*!— ell també canta, no sab què, però canta tota la nostalgia de la seva vida reposada i casta.

Sortim. El *provinciano* mira el cel i no escolta l'harmonia de les esferes, sinó la *Serenata* d'en Toselli.

tenir aquell penyal, que sols serveix per posar canons, que s'enfonsi el mar i els que hi van damunt! Perque hi hagi més disciplina que morin tots els enemics, que en lloc hi ha més ordre que entre els morts! Per surar els que ells creuen forts, que reventin els que sien febles, que la raó per molts són els punys a estil de boxeadors, d'atletes, de pinxos i de camàlics!

Amb la guerra de submarins, creiem que és la primera volta que la traidoria és condecorada.

XARAU

NOVEDADES.—Ja tinguerem el gust de anunciar que demà, dissabte, dia 18, tindrà lloc el debut de la companyia Borràs, dirigida per don Gregori Martínez Sierra.

Parlarem també de alguns projectes, pero ens oblidarem de incloure-hi algunes estrenes que resultaran, sens dubte, d'un gran interès per el públic barceloní. Les tals estrenes són: *Lo prohibido*, del mestre Perez Galdós; *Reina sin reino*, de don Cinto Benavente; *El cielo en el agua*, d'en Rafelet Marquina; *Los Naufragos*, d'en Tiago Rusiñol; *Girasol*, d'en Nasi Iglesias; *El Hijo del Rey*, de l'Angelet Guimerà; *Otelo*, traduït per en Carrión i en Jordà; *El amor de los tres reyes*, d'en Sem Benelli; *Tartuf*, d'en Molière; i *Hamlet*, amb música d'en Conrat del Campo.

Per la seva part l'Enric Borràs s'ha compromès a estudiar, al objecte d'alternar amb dites estrenes, les obres *Señora Ama*, *Un drama nuevo*, *La vida es sueño* i *Cyrano de Bergerac*.

Ara diguin-me, cas de que la realitat s'apropi només als projectes i a les promeses, si no serà aqueixa una campanya artística famosa, de les que fan ploure i tronar.

LICEO.—S'ha dit amb molta insistència que l'infatigable mestre Amadeu Vives està treballant en una nova òpera que hi ha el projecte d'estrenar durant la pròxima temporada.

Efectivament; sembla que la cosa és certa. Es tracta de una comedia lírica que portarà per títol *El Ventall Follet* i que els quins l'han sentida afirmen està cridada a eclipsar, en mèrit, totes les partitures anteriors del eminent autor de *Don Lucas* i *Maruxa*. S'assegura que el llibre és una «monada» d'en Goldoni arreglada pel poeta Marquina; que l'acció passa a Itàlia en el segle XVIII; i que el genre, es lleuger, alegre i popular.

Diuen que l'obra ha sigut escrita i musicada expresament per a que la cantin els artistes Graziella Pareto, Josep Palet i Ramón Blanchart; i que l'Empresa en el seu afany de donar-hi tota la importància que's mereix ha encarregat ja el decorat als millors escenògrafs de Barcelona.

CÓMICO.—Aquest popular teatre del Paral·lel començarà les tasques demà a la nit.

La companyia és de sarçuela i opereta, molt nodrida i selecte. Com a primer actor i director figura don Salvador Videdgaín. Direcció artística F. de la Vega i mestre concertador J. Espeña.

Lo demés, tiples, i tenors, i etc., de lo més triadet que corre pels escenaris.

Quaranta coristes guapes, un brillant còs de ball dirigit per la Pauleta, les millors formes que's puguin imaginar, i endavant!

APOLO.—Com cada any en aquest temps, va a començar la temporada seriosa, tràgica, la temporada del melodrama i del sang-i-fetge.

El mateix genre, els mateixos interprets i el mateix públic;

el més efusiu, el més ingenuu, i el més bò de tots els públics.

Davant de la companyia hi haurà l'indispensable Rojas i la no menys indispensable Caparó.

L'inauguració, demà, amb *La Corte de Napoleón*.

Ja cal que preparin les serradures. que allò, i lo que vindrà, tot serà un mar de llàgrimes.

¿Si ens hem divertit? La veritat, no gaire.

Una correguda que dura de tres corts de cotre fins a dos corts de set (que diu un parent que tinc a l'Empordà) són masses corts. Anem al gra, que aquí gra vol dir brau.

El noi Fortuna, en el seu primer es veu que's recordava de l'última carícia rebuda. Flux, molt fluxet; en canvi en el seu segon es va destapar una mica, amb la crossa sobre tot. Va fer unes entrades de favor (vulgo passes) amb la mà U. F. N. R. molt vistoses. Tira de molí sense vent, però no's desanima, i vinga més molins amb vent, força vent i fanals, molts fanals, agenollat, dret (marca Pollastre); no'n va fer d'estirat perque la sorra era humida. Es cansa de fer fanals y vol rebre, més no espera la visita i està clar queda malament (aquestes coses es fan ben fetes o no's fan). Aprofita un moment i la fica tota, però tota molt ben posada. Bé, noi: molt bé.

En Marchenero, ni fu ni fa. An el seu primer va estar valent, però en el seu segon (un lladre) va agafar-li massa por. Burxada per aquí, punxada per allà; ara caic, ara m'aixeco, fins que a l'últim el brau li va donar la gana de caure. ¡¡ com va respirar el noi de les Marcheneres!!

A en Manelet Gracia li van sortir els dos més ben armats, però no's va espantar. Es valent, fi i elegant. L'abric el maneja molt bé; s'acosta tant al brau que sembla que siguin coneguts de temps. Amb la crossa valent, molt valent, i punxant molt hàbil, massa hàbil per tractar-se d'un noi que ara comença.

Ell i en Fortuna van sortir a coll i bè d'uns quants camàlics. En el món hi ha d'haver de tot.

Un bon senyor, vell-xacrós, per més senyes coix, ens va fer riure amb les banderetes; en canvi en Dinamita, en Casases i en Carranza ens van agradar.

Les guitarres que muntaven els *pica-pedres*, sense cordes, més ben dit, inadmissibles.

Els micos fent d'amos, i per últim el senyor President, aquest senyor es veu que ha agafat tanta franqueça amb el públic, que per si havia o no un brau rebut les burxades de reglament l'haurien vist al igual que un noi quan demana pipí al senyor mestre. Alçava el bracet, estirava la maneta i després dos ditets, i dirigint-se al públic li ensenyava els dos ditets. Molt mono, molt fi, però molt poc presidencial.

Prou per avui.

B.

Espanyol-Internacional era un partit de foot-ball que se havia anunciat seria interessant. Però està vist que quan se anuncia una cosa és quan no succeeix. Resultà un partit bastant *soso*. Els del *Internacional* guanyaren per 1 a zero.

Això del foot-ball ja comença a ésser una especie d'*olla*. Entre el comitè de la Federació, que no és del *agrado* de molts i els canvis i retirades de jugadors dels clubs, estem que no sabem a quin cantó girar-nos.

Ara s'ha entaulat una polèmica sobre el susdit comitè de la Federació que menaça acabar malament. Els contraris al senyor Peris de Vargas (oficial de l'exèrcit i molt senyor nostre) volen fer-lo dimitir per una serie de causes i concauses que val més no remenar. En canvi, el senyor Peris sembla que no té pas ganes d'abandonar el seu lloc, perquè diu (i té també la seva raó) que havent sortit per 6 vots de majoria s'ha de atendre als vots dels clubs i no a l'opinió dels seus contraris.

Per tot lo manifestat, pot comprendre el lector amic que la cosa està que bufa, i que si els Déus no hi posen remei, qual-sevol dia hi haurà un jòc de clatellades que esparverarà.

Lo graciós és que el periòdic orgue dels *peristes* (diguem-

ho aixís) volent-se diferenciar dels dos de l'E. D., se recordà, sens dubte, d'allò de les conductores i les cotxeríes i posà un subtítol: *esta revista no pertenece al trust*, que resulta d'allò més maco.

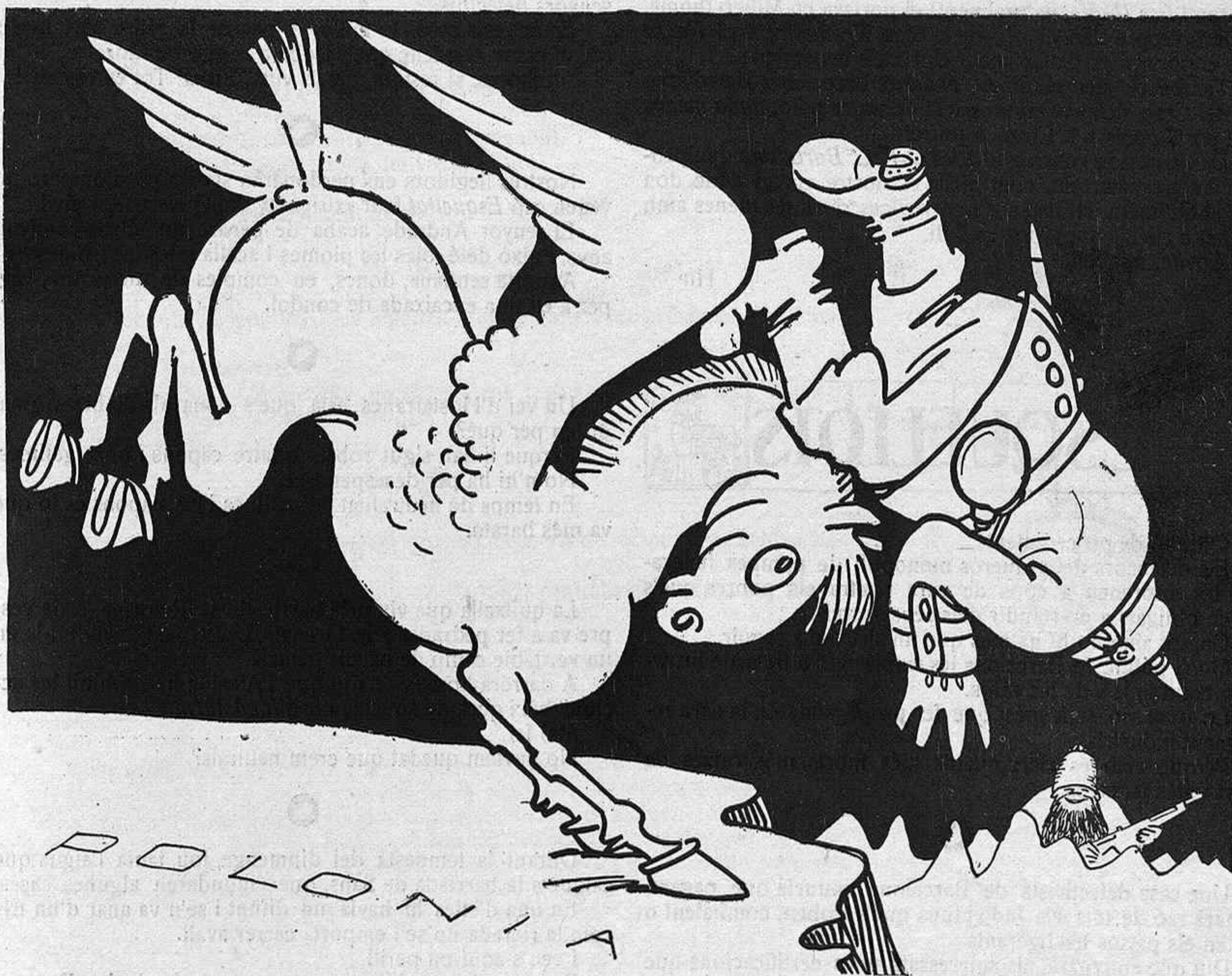
En quant als jugadors hi ha un *batibull farina* que ja, ja. En Tiago Massana, com ja deiem, és ara el capità del *Barcelona* i l'*Espanyol* s'ha quedat bon xic consentit d'aquest *traspàs*, encara que li queda en *Grapes* de capità. Els de l'*Uni* amb aquest bullit han pescat també l'Aramburu, que és un noi que sembla que hagi nascut en una porteria.

De tot això se'n desprèn una bona esperança pel *Barcelona*, que comptarà al començar la temporada amb un onze potentíssim i un reserva bastant fort. Vegi's el primer *team*: Brú, Massana (S.), Reguera, Torralba, Massana (A.), Peris, Mallorquí, Alcàntara, Martínez, Bau i Viñals.

En canvi, l'*Espanyol* tindrà en Gibert, Sampere, Pueo, Pomés, Blanco, González, Wallace, Tormo, López i Toxi. Tenia en Brú de defensa però diuen que's retira. Veurem quin hi posaràn. Segurament el pescaràn d'un altre club.

Hem parlat d'aquests dos equips perquè els dies 24 i 25, inauguren la temporada amb dos partits. No n'anomenem més perquè se faria interminable. Ja aniràn sortint de mica en mica. L'*Uni*, l'*Espanya* i l'*Internacional* reforcen molt les seves files. Aquest darrer, que ha sigut l'incubadora de molts dels bons jugadors, sembla que ja està cansat de que quan els té ensenyats, li *fumin* el camp i tindrà això: camp ben maco per a posar-se a l'alçaria dels altres clubs importants.

Aquest ram del foot-ball és inacabable quan se'n comença a parlar. Sempre hi han cosetes i cosaces per tractar i a fè de Déu, que se'm menja quasi tot l'espai.

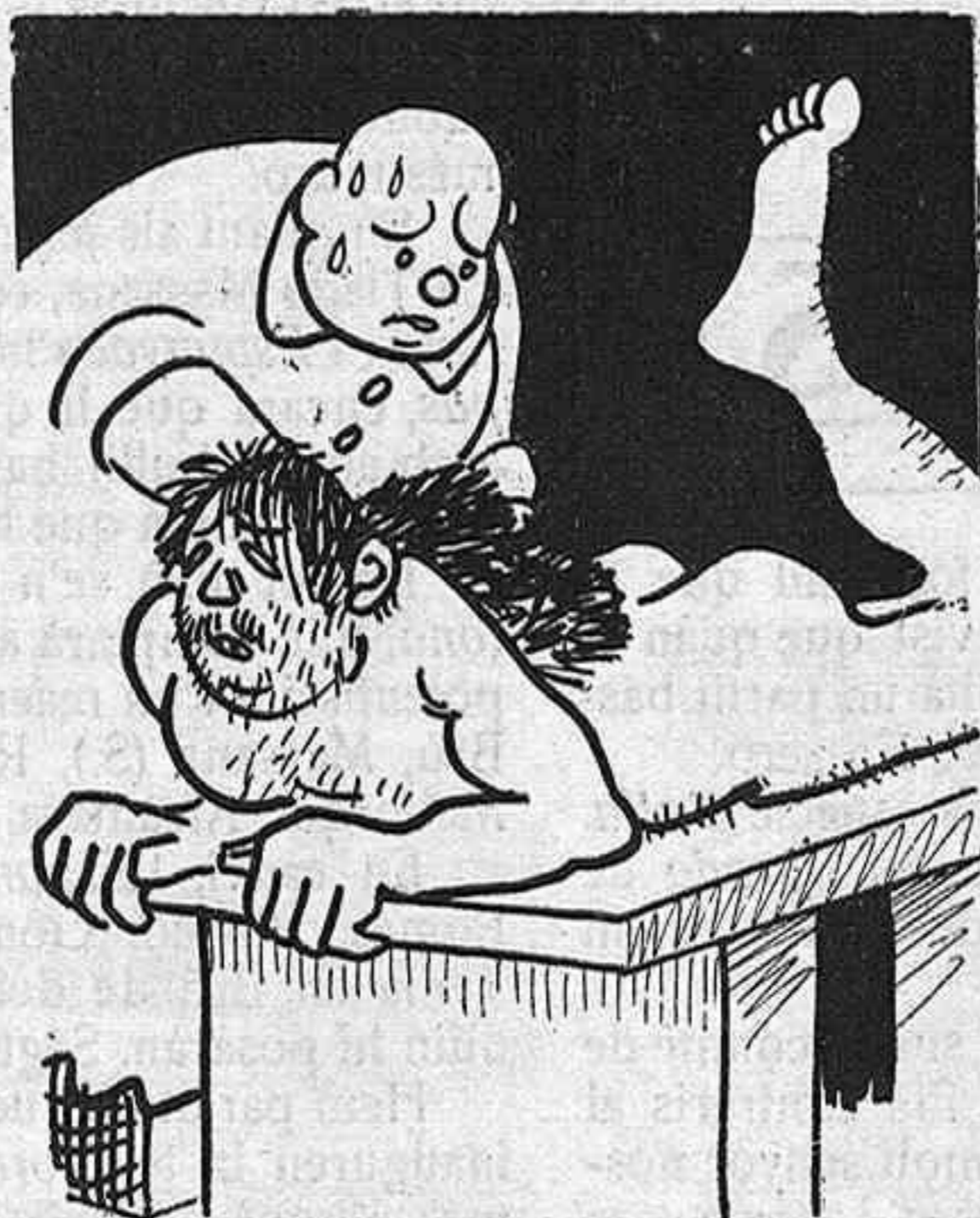
L'AVENÇ ALEMANY

El cavall.—Mireu-lo, el meu amo: endavant sempre!

-Què faré per anar en candidatura? Molt senzill.

-Primerament em faré donar un massatge; així la pell se'm tornarà dura.

-A continuació aniré a eal Manicuro, que m'arregli els unglots.

Anem, doncs, a una altra cosa. Diumenge, els nàutics del «R. C. Marítim» havien d'anar a Sitges a rem i a vela en regata-creuer. Emperò, com l'altra vegada, el mar dolent no els hi volgué deixar anar i es quedaren a casa, vull dir al port de Barcelona, on feren unes regates al triangle que guanyaren l'*Ilse II* que, naturalment! el portava en Milieri (home, Milieri sempre treu el nàs de la casa Wertheim) i el *Ratxa* que el portava en Comella del club dels dependents.

També els del «Club de Natació Barcelona» derrotaren als del Club alemany en un partit de water polo, *nada menos* que per 7 goals a 1. Com en Joffre!

Demà passat, concurs atlètics al *F. C. Barcelona* que promet ésser espatarrant, com diria el nostre egregi amic don Angel Guimerà. Hi ha salts i corredices de totes menes amb un *pet* d'atletes que's porten l'oli.

Arriba, minyons!

HIP

Qüestió de procediments.

Els defensors del asquerós monopoli de pompes funeràries les emprenen a cops de vara contra els pobres que's veuen obligats a prescindir dels seus serveis.

Contra això no hi ha més que un sistema a seguir.

Que'l públic de Barcelona les emprengui a trets de browning contra els... de les vares.

Lo qual no serà més que fer propaganda de la seva repugnant indústria.

Perque això és clar: quants més morts, més caixes de mort i més enterros.

Una casa detectivista de Barcelona anuncia que, pagant, donarà raó de tots els individus que's troben, combatent o no, en els països bel·ligerants.

Diu que entregarà als interessats unes certificacions que diràn:

«Presoner»

- O «Desertor»
- O «Ferit»
- O «Mort», segons se desprengui de les averiguacions fetes en els respectius països.

Trobem que són diners mal gastats, i que'ns perdonin els senyors detectius.

En aquests casos lo millor és pensar la pitjor sort que'ls pugui cabre al infeliç que's troba a la guerra: Mort.

Aleshores, si resulta que és viu... Visca! Tot és ventatja!

Nostres llegidors ens perdonaràn si en aquest número no veuen cap *Esquellot* fent «xirigota» del Governador civil.

El senyor Andrade acaba de perdre un fill de vintivuit anys, i això deté totes les plomes i acalla totes les ironies.

Aquesta setmana, doncs, en comptes de una sàtira, vagi per a ell una encaixada de condol.

Un veí d'Hostafrancs està que's dóna als diables... ¿mai dirien per què?

Perque li han sigut robats quatre capons i onze gallines. No n'hi ha per desesperar-se.

En temps de neutralitat les gallines i els capons és lo que va més barato.

La quitxalla que viu pels barris de la Reforma, cada vespre va a fer pedrades a la Granvia Layetana, convertint-la en un veritable camp de batalla galitzià.

A darrera hora se'ns diu que l'Alcalde ha prohibit les accions bèl·liques de aqueixa nova *landsturm*.

Mal fet.

No havíem quedat que erem neutrals?

Durant la tempesta del diumenge, fou tanta l'aigua que caigué a la barriada de Sans, que s'inundaren algunes cases.

En una d'elles hi havia un difunt i se'n va anar d'un trís com la rierada no se'l emporta carrer avall.

I veu's-aquí un perill.

Perque s'hi l'arriben a veure passar els de les Pompes Funeràries, ben segur que li venten garrotada.

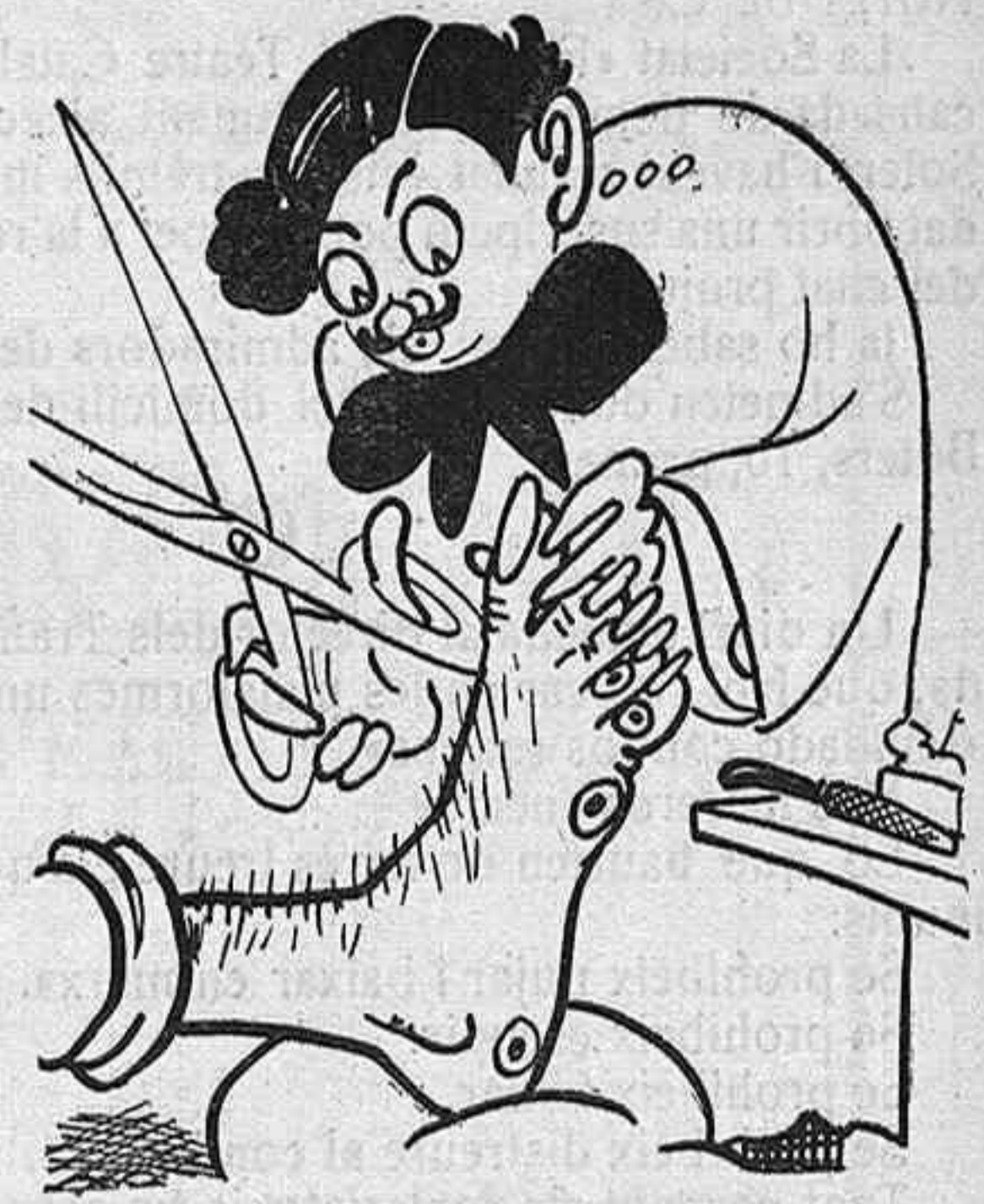

—Tot seguit a càl barber, perque si'm queda algun pèl de tonto me'l tregut.

—Després me faré arreglar la barra, a càl dentista.

—Després a càl callista, a que m'adobi els peus, pel dia que'm toqui el córrer.

L'alcalde de R. O., senyor Martínez Domingo se n'ha anat a passar uns quants dies d'esbarjo a San Sebastián.
Lo qual vol dir que seràn dos, els que disfrutaran del esbargiment:
Ell i en Pic.

El rei d'Italia ha posat una creu an en Joffre.
Són tantes les creus i medalles que porta guanyades el generalíssim francès, que aviat no li cabrà a la guerrera.
Ens ho deia amb sorna, l'altre dia, un germanòfil.
—No en teniu per gaire temps del vostre Joffre.
—Per què?
—No veieu quin carregament de pit...

S'afirma que'ls jaumins i els lligaires aniràn units a les pròximes eleccions de regidors.
No serà el primer cop.
I si, en aquest *conglomerado incestuoso*, ens fessin declarar qui hi guanya i qui hi pert, no sabriem pas què dir-hi.
Si m'embrutes, t'enmascaro.

El papu de la *hidra!*
Amb motiu d'uns articles d'en Cambó, l'esperit de «Don Clodoaldo» ha tornat a esvalotar-se.
I, com sempre que això succeeix, els furiosos centralistes madrilenys vinga dir beneiteries i poca-soltades contra Catalunya.
El defecte de tot això?
El de sempre: que ells ens coneixen poc, i nosaltres els coneixem massa.

La vinguda de l'Onofroff a Barcelona ha apassionat de tal modo als nostres morenos que avui pot dir-se que això de la suggestió ha eclipsat per complet totes les altres actualitats, el mildiu, la guerra i les festes majors.
Figureu-vos si serà cert això, que fins en associacions polítiques com la «Joventut Republicana Autonomista del Districte Quart» s'hi han donat sessions de hipnotisme i magnetisme.
Ja estem veient com tots els candidats a regidors voldrà apendre l'hipnotisme pràctic. Per a dominar al còs electoral i fer-lo seguir cap a les urnes.
I el còs barceloní és tan bon *subjecte* per a aquesta mena d'experiments, que, un cop adormit, es prestarà a tot: fins a deixar-se ficar les mans a la butxaca.

—Després a fer-me fer un terno catxondo i baratet...

I aquí teniu un senyor que anirà per regidor.

NOTES DE CASA:

La Societat «Foment del Teatre Català» ens anuncia que, cansada de demanar al Ajuntament aixequi un bust a l'Isclé Soler, i havent resultat tots els tràmits infructuosos, ha acordat obrir una subscripció popular per a la realització immediata del citat projecte.

Ja ho saben, doncs, els admiradors del Teatre Català. S'admeten donatius en el domicili de l'esmentada entitat: Boters, 16, primer.

Un diari demana al director dels Tramvies, senyor Foronda, que faci colocar en les plataformes un lletreret que digui: «Cuidado con los rateros».

Més lletreros encara?

Lo que haurien de fer és treure els que hi fan nosa per inútils:

Se prohibeix pujar i baixar en marxa.

Se prohibeix escupir.

Se prohibeix fumar.

Se prohibeix distreure al conductor...

Tant per tant els *carteristes* ja ho saben, que'l públic no'n fa cap cas dels cartellets de «marras».

Els ciutadans barcelonins, en coses de civilitat, demostren que encara no saben de lletra.

D'eleccions.

Entre'ls molts candidats a regidor que's presenten per Barcelona, s'assegura que n'hi ha un que actualment és municipal.

D'això se'n diu pujar de categoria.

Li recomanem, per si de cas, que no abandoni el sabre.

Un cadiraire de la Riera Alta, venia ocupant fa molt temps les aceres del carrer.

Això era, visiblement, un abús i una anomalia.

No obstant, ara, que s'ha volgut posar en clar l'absurde, resulta que'l tal industrial està en possessió d'un permís del Ajuntament en tota regla, document que li ha costat els seus quartos.

—Desengany!s són molts que suggestionarien un home tan bé o millor que l'Onofroff...
—I tal, home!... Sense anar més lluny: la meva senyora.

A nosaltres, de càn Garlanda, ja no'ns en estranya res.

Un dia ens trobarem en que'ls senyors regidors s'han venut, no ja les aceres dels carrers, sinó el dit de Colón, o la trompa de la *Julia* o l'aire que respirem, i ens quedarem tan frescos.

Un xisto del caricaturista Morris.

Dues elegants «midinettes» passegen pel Bois de Boulogne.

—El meu somni daurat seria tenir un automòbil.

—Doncs jo, ara com ara, m'acontentaria amb un *chauffeur*.

Preguntaren, un dia, an en Palaudaries:

—Com és que, al agafar el diari, lo primer que llegeixes és l'estadística de matrimonis?

I ell respongué:

—Perque m'agrada sapiguer si es casen més homes que dones.

V. C.: Rebut els seus dibuixos, que estan bastant bé; gracies.—Un hortelà: Mirarem de aprofitar la xarada.—F. Viñas i Mayola: Els versos de vostè són un xic defectuosos.—Josep Bernet Torras: Els pensaments, quan no diuen coses molt noves o molt còmiques, val més que's quedin al tupí. Lo altre tampoc va.—V. V. (Reus): Amb molt sentiment he hagut de deixar de complaure'ls.—A. S. de R.: Lo mateix li dic.—R. S.: No s'ha pogut comentar al seu temps, i ara resultaria estemporani.—Joan Rocabert: En nostre poder la remesa de trenca-caps, que entren en cartera. Gracies; vostè és el Rei.—Un de tants: El conte empescat del seu cap no ens acaba de satisfer.—Eudald Sala: Em sembla que aquest cop no ha estat pas afortunat.—P. Kata: No ho sè; veurem.—A. M. O.: Ja degué veure que se'l va complaure... a mitges.—E. G. C.: Efectivament; no'n publiquem gaires. I de caràcter seriós o trascendental encara menys.—Un Tranquil: Som amics de la tranquil·litat, però mai de la poca-solta.—M. G. M.: Ho guardem per a l'Almanac.—Juli Graell Llahí: Ho sento, però no fa per casa.—S. del C. (Reus): S'hi farà lo que's pugui.—J. Staramsa, J. Ferrer i R., Tenu, F. Olives, S. A. i C., Joaquim Malleu, M. Revoltós, H. M., S. F. G., S. B. i B., Candor Salamé, P. Ferrer G., J. B. P. i A. P. A.: Rebut els originals que han tingut a bé enviar-nos amb destí al Almanac. Se agraeix l'atenció.—J. Rius: La manca d'espai ens ha privat de insertar la seva nota; i ho sento.—Joan Aubert i Manent: Anirà la xarada.—Jesús Sánchez: Els seus dibuixets no són publicables. Ah, i els originals no's tornen.—M. T. F.: Resulta massa trist i massa llarg.—M. Esclusa P.: Lo seu és curtet, però també és massa trist i massa floralesc.—E. G. C.: Com degué veure aquell número era tot de Redacció. S'estima el bon intent.—Agustí Vilajoana: Els versets no van.—S. Vendrell: No comença malament. Treballi de ferm i... *usted subirá*.—Valgue'm Déu: El conte no ens ha resultat, a pesar del bon intent.—Joan Durán: Pot-ser arreglat... qui sab?...—Narcís J. Granés: No està mal escrit, ni mal sentit, però l'assumpte tanca escassa novetat.—Conrat Bayer Gaspá: Ja comprendrà que el tema d'aquesta poesia té un caràcter massa particular.

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

Pronto aparecerá el popular libro

EL AÑO EN LA MANO

ALMANAQUE ENCICLOPEDIA POPULAR DE LA VIDA PRÁCTICA, PARA 1916

Considerado como manual enciclopédico

El Año en la Mano para 1916

no desmerecerá en nada de los almanaques anteriormente publicados, más bien les aventajará en las variadas y sugestivas materias de que van a constar sus nutridas secciones de Astronomía, Religión, Filología, Descubrimientos científicos, Recetas caseras, Modas, Agricultura, Pasatiempos, Industrias, Toros y Sports, Biografía, Historia, Higiene, Música, Recreación, Literatura, Arte en sus diversas manifestaciones, etc., etc.

SANTIAGO RUSIÑOL

EL CATALA

DE "LA MANCHA"

NOVELA

Premi Fastenrath 1915

Un tomo 8.º

UNA pesseta

DICCIONARI

CATALÀ - CASTELLÀ

&

CASTELLÀ - CATALÀ

COMPOST EN PRESENCIA DELS DICCIONARIS PUBLICATS FINS AL DIA I DE LES PRINCIPALS OBRES LITERARIES I FILOLÒGIQUES CATALANES, ESPECIALMENT LES D'EN POMPEU FABRA, I ENRIQUIT AMB ALGUNS MILERS DE MOTS QUE ENCARA NO S'HAVIEN CATALOGAT,

PER

A. ROVIRA I VIRGILI

UN TOMO D'UNES 900 PLANES, IMPRÉS SOBRE UN PAPER FINISSIM I INTRASPARENT, RELIGAT AMB PEGAMOID

900 planes, 2 centímetres de gruix!!

PTES. 10

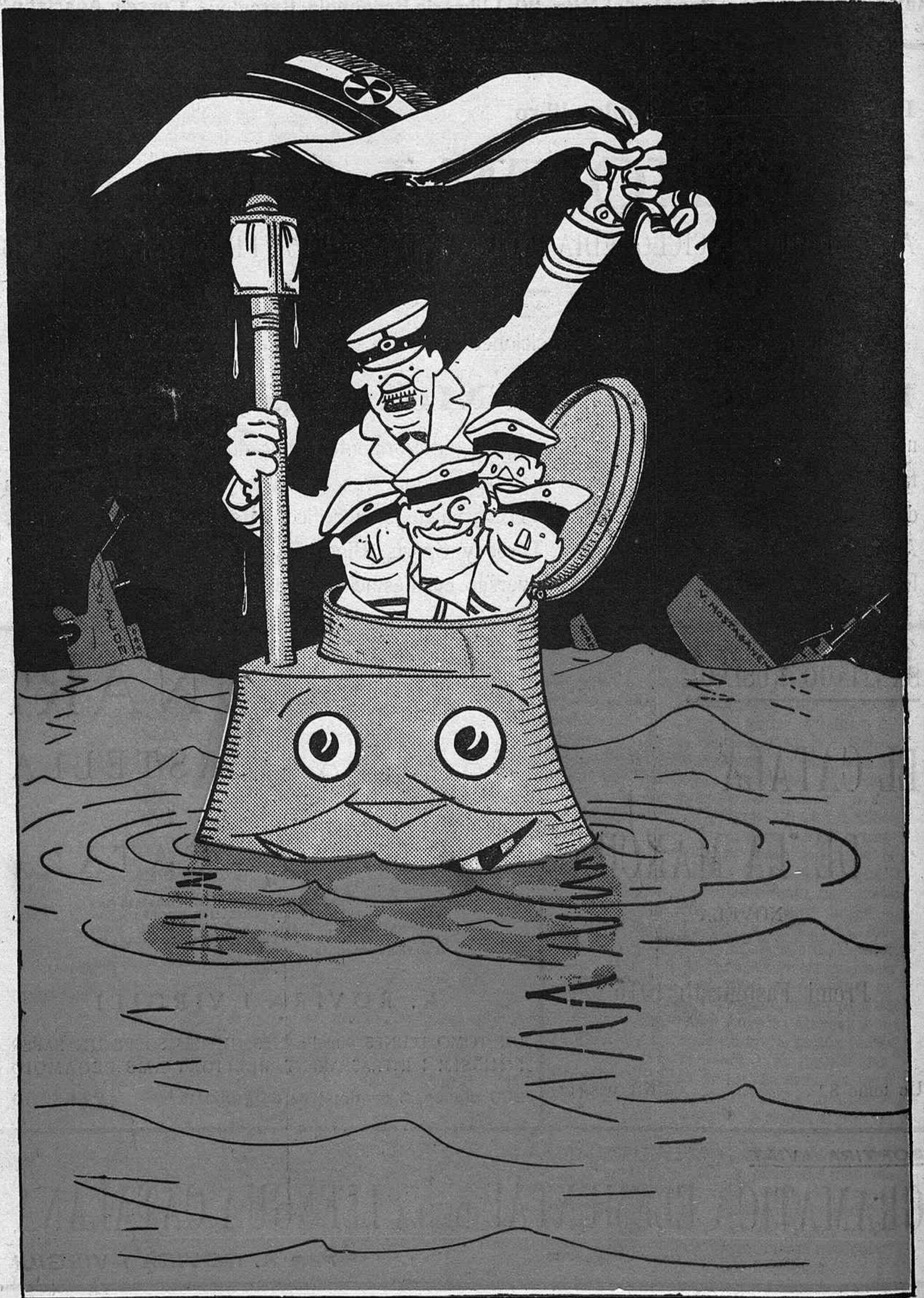
SORTIRÀ AVIAT

GRAMATICA ELEMENTAL DE LA LLENGUA CATALANA

PER A. ROVIRA I VIRGILI

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés, un ral pera certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

AIGUES MEDITERRANIES

—No ens demanaven?... Doncs ja som aquí.